

БАРВІНОК

№ 1

Журнал ЦК ЛКСМУ і Республіканської Ради Всесоюзної піонерської організації імені В. І. Леніна для школярів молодших класів

СІЧЕНЬ 1961

Марія ПРИГАРА

З НОВИМ РОКОМ!

Лине в світі рівний бій годин,
В кожнім домі чути передзвін.
На поріг ступає жданий гість...
Що то він сьогодні розповість?

Каже гість, що в нього стільки справ!..
Що в зірок він щойно побував:
«Як живете, зіроньки малі?» —
«Та чекаєм друзів із Землі».

Каже, що й на Місяць залітав:
«Як ся маєш, Місяцю?» — спитав.
Той озвався: «Сумно вже мені
У безлюдді жить, в самотині.
Як заглянеш ти в радянський край,
Ці слова од мене й передай».

Побажав нам Новий рік добра
Та й пішов до іншого двора,
Бо у нього ще багато справ,
Ще не всюди, каже, побував.

По будовах гість іде нових,
Успіхів бажає трудових:
«Хай не знають втоми у житті
Будівничих руки золоті!»

Ходить він по селах уночі:
«З новим щастям, друзі-сіячі!»
І звучать у відповідь пісні,
Аж луна сміється в далині.

Має справді Новий рік діла:
Батьківщина ж наша не мала —
Завітати треба в кожен дім,
Побажати щастя й миру всім.

Малюнок А. ЛЬВОВА

Пиріг з сюрпризом

Андрій ШМАНКЕВИЧ

Малюнки Г. МАЛАКОВА

Якби Вітя, прийшовши зі школи, заявив матері, що завтра вони з Дмитриком вирушають в Африку ловити крокодилів для свого акваріума, мама, мабуть, не здивувалася б. Знизала б плечима і, може б, порадила взяти з собою парасольки на випадок тропічних злив. Та коли Вітя влетів у квартиру і, ледве перевівши дух, повідомив, що вони удвох з Дмитриком мають напекти пирогів для новорічного вечора, мати аж заніміла з дива.

— Можеш спитати Дмитрика, коли не віриш! Можеш хоч завучу подзвонити! — запевняв її Вітя.— Це називається домоводство! Дівчатка теж будуть щось пекти й варити для вечора, але ми, всі хлопці, вирішили втерти їм носа... Костя Кирєєв буде печиво пекти, Вовка Симуков м'ясо смажити, Сергійко Німчинов смажитиме пончики в киплячому маслі, а Ларик Терьохін бублики ліпитиме... Ми з Дмитриком дали обіцянку на пироги... В нас борошно є?

— Є...— сказала мама.— Але я тебе до борошна і близько не підпущу... В нас гості зберуться Новий рік зустрічати, коли ж я встигну ще раз помити підлогу і прибрати всю квартиру?

— Мамо! Ну що ти таке кажеш? — у відчаї зашепотів Вітя.—Ми ж слово дали!.. Це ж ми осоромимось перед усім класом, перед усією школою! Адже дівчата нас переважать своїми тістечками та пончиками.

В цей час почувся дзвінок. За мить в квартирі з'явилися Дмитрик та його мама.

— Чули? — спитала Дмитрикова мама так, ніби хтозна-що сталося.

— Чула...— зітхнувши, відповіла Вітина мама.

Мами пішли в кухню, порадилися між собою і сказали:

— Домоводство справа хороша. Але краще б ви не займалися борошном... Та оскільки обіцянку дано, ми приготуємо для вас тісто й начинку, решту будете робити самі. Напечете пирогів з капустою.

— Чому з капустою? — не погодився Вітя.— Ми з визигою * хотіли пекти...

— А ти знаєш, що таке визига? — спитала його мама.

— Ну то й що, що не знаю... Зате назва яка! Таких пирогів ні в кого не буде...

— І у вас не буде. А як ще канючитимеш, то й з капустою не буде,— рішуче заявила мама і пішла учиняти тісто.

Скоро хлоп'ята засвоїли перші знання з кулінарії: тісто має властивість сходити на дріжджах неймовірно швидко і, разом з тим, нестерпно помалу. За півтори-дві години воно було вже готове, та спробуйте-но видивлятись на нього ці дві години! Вітя почав заглядати в каструлю вже через п'ять хвилин. Тоді мама прогнала його і звеліла зайнятися яким-небудь корисним ділом.

— Ти цибулі начисть, а Дмитрик хай нагострить ножа,— сказала мама за хвилину.

Поки Дмитрик гострив ножа, Вітя вилив стільки сліз над двома цибулинами, скільки, як він запевняв, не пролив за все своє дитинство. За слізьми він не бачив каструлі з тістом, зате ясно чув, як тісто пихкало, намагаючись вибратися з-під покришки. Але мами вчасно вигорнули його на стіл, досипали ще борошна й замісили. Скоро готова була й начинка.

Почалося те дивовижне й незабутнє, на що хлопці досі дивилися, як на справу суто дівчачу: мами дали їм по шматку тіста і загадали розкачати його на коржі, як деко завбільшки, та ще аби й краї звисали — щоб можна було їх позліплювати.

Хлоп'ята схопили качалки і накинулись на тісто, як кидаються борці та боксери на своїх супротивників. За хвилину піт котився з них градом, але коржі чомусь не хоті-

* Визига — харчовий продукт з червоної риби.

ли розкачуватись рівненько. То один край коржа був занадто товстий, а другий тонкий, як папір; то не виходив прямокутник; то посередині робилася дірка, як кулак завбільшки...

— Отепер знатимете, як мамам доводиться...— сміялася Дмитрикова мама.

— Дарма: завше перший млинець зіпсуєш нанівець,— сміялася Вітина.

Нарешті, з допомогою обох мам пиріг зліплено і поставлено в духовку. Вітин корж ліг на деко, на нього рівним шаром виклали капусту, а Дмитриковим коржем накрили зверху.

— Другий робіть самі...— сказали мами і пішли з кухні.

Хлоп'ята після першого пирога ще не відсапались, як довелось братися за другий. Але тепер вони вже мали досвід у домоводстві і з другим пирогом упоралися досить швидко.

— Мамо! — закричав Вітя так радісно, ніби виграв битву на Куликовім полі.

— Молодці! — похвалила Дмитрикова мама.— А як себе почуває перший? Ого! Пора переставити його вниз, щоб добре загнітився... Дмитрику, дай-но мені ножа.

Дмитрик кинувся шукати ножа, але той мов крізь землю провалився. Вітя почав йому допомагати, але і вдвох вони не знайшли ножа.

— Він на столі тільки що лежав... Ми ж ним тісто різали,— говорили хлоп'ята, заглядаючи і під стіл, і під стільці.

— Лежав, лежав,— невдоволено говорила Вітина мама.— А тепер, певно, в сміттєпроводі лежить... Та нехай уже, добре, що тільки ножем одбулися...

Нарешті пироги готові; їх викладено на стіл і накрито газетою й рушником. Та хлопці ніяк не могли піти з кухні: від пирогів ішов такий смачний дух, що вони не встигали ковтати слину.

— Завтра покуштуєте свого печива, домоводи, а зараз гайда спати! — скомандували мамі.

...Наступного дня мами хвилювалися не менше, ніж їх сини, що понесли пироги на новорічний шкільний вечір.

— Подзвоніть, яку оцінку поставлять,— просили вони.

— П'ятірку з плюсом поставили! — радісно кричав Вітя в трубку.

— А плюс за що? — сміялася мама.

— За сюрприз!..— захлинався Вітя.

— Який це сюрприз? — здивувалася мама.

— За ножик!.. Ми знайшли його в пирозі, а ти думала, що ми його в сміттєпровід викинули... В тому пирозі, що ми самі робили, самостійно... У дівчаток теж все добре вийшло, особливо тістечка, що «картоплею» звуться. Я тебе навчу, як їх робити, записав рецепт... Треба купити двісті грамів вершкового масла, краще шоколадного, потім натовкти сухарів...

— Добре, добре, вдома розкажеш... Зараз мені ніколи слухати, підлогу в кухні треба мити, стіл шкребти, твою куртку чистити. А то в нас вийшло, як у тій приказці: видно, що Хвеська пироги пекла — і ворота в тісті...

Переклала з російської
О. МЕДУЩЕНКО.

Микола ЛИСИЧ

Малюнки А. ТЕТЬОРИ

НОВОРІЧНЕ СВЯТО

Діло у Маринки
Із самого рання:
Одягла ялинку
У святкове вбрання.

На ялинці сяє
Іграшок багато —
Нині наступає
Новорічне свято.

...Падають сніжинки
Білі, наче з вати.
А тепер Маринка
Прокида стежинку
З вулиці до хати:

Дід Мороз із клунком
Йтиме по стежинці,
Гарні подарунки
Принесе Маринці.

Йти ж бо Морозенку
По снігу не гоже,
Бо дідусь старенький,
Ще загрузнуть може.

Василь ШЕВЧУК

Малюнки В. ЄВДОКИМЕНКА

НАЙКРАЩІ КАПЦІ

Михайлик був у чудовому настрої. І не через п'ятірку з арифметики, і не через одним-єдину помилку в диктанті... Ні. Причиною чудового Михайликового настрою були звичайні суконні капці. Правда, вони, оті його капці, не зовсім уже й звичайні...

Цілу осінь чотирикласники на уроках праці стругали дощечки, які потім валялися купою в майстерні й заважали на кожному кроці. Навіщо вони, що з них робитимуть далі,— не тільки учні, а й сам Микола Петрович, учитель праці, не знав.

І ось якось з'явився учитель у майстерню, принісши з собою чималий рулон коричньового сукна. А коли пролунав дзвоник і учні вмостились на стільчиках біля верстатів, Микола Петрович обвів урочистим поглядом клас і мовив:

— Ми з вами одержали серйозне завдання. Наш сусід, заводський дитсадок, замовив нам сорок пар капців...— він усміхнувся одними очима, розгладив правого вуса й додав: — Ну то як, шитимем капці?

— Шитимем! — відповіли одним подихом чотирикласники й схопилися з місць...

Цілий тиждень Михайлик трудився над парою капців: старався зробити найміцніші, найкращі. Щоб ні в кого не було таких капців. Він шив їх і на уроках праці, і вдома, пообідавши й виконавши домашні завдання. А квіточку, яку сам видумав і вирізав з старих червоних маминих босоніжок, то й зовсім не показував у школі. Взяв уже готові капці додому, приміряв квіточку й пришив так акуратно й міцно, що вона ніби вродилася на отих суконних капцях. Михайлик ховався зі своєю таємницею; навіть Васильку, меншому своєму братику, не показував капців. Але Василько, який сам над усе любив таємниці, таки підкрався і

підгледів. І це ще не все. Він підскочив, мов м'ячик, і, пританцьовуючи, заспівав:

Капці, капці!

Солом'яні капці!

Михайлик мерщій заховав капці, а брата легенько відіпхнув од ранця. Василько розплакався.

— О-д-дай-ай ме-е-ені ка-апці! — рюмсав він, аж доки Михайлик не втік з хати.

...І ось тепер ішов Михайлик зі школи і сам до себе всміхався.

Вчора віднесли їхні капці у дитсадок. Хлопець переглянув усі: таких, як у нього, ніхто не зробив! Всі були гарні, і з квіточками, і навіть з червоними, але хіба ж з такими, як у Михайлика!

Ковзаючись по притрушеному снігом льоду замерзлих калюж, хлопець минув свою хату, далі повернув трохи ліворуч і опинився перед хвірткою дитсадка. Став у нерішучості і, припавши до щілини, почав оглядати подвір'я. На засніжених асфальтованих доріжках рясніли сліди маленьких валянців й черевичків, а по обидва боки доріжок біліли прибиті морозом кущі півонії. На подвір'ї нікого.

«Як спитають, чого прийшов, скажу, що за братиком...» — вирішує Михайлик і відчиняє хвіртку. Старанно витер ноги, зняв шапку й смикнув ручку парадних дверей.

По вестибюлю, по суміжних світлих кімнатах гасало багато дітей. Їх і порахувати не можна було, бо вони бігали, як живе срібло, не затримуючись ні на хвилинку на місці. Тільки суконні коричньові капці миготіли перед Михайликовими очима. Він не бачив ні облич, ні костюмчиків малюків. Одні лиш капці! Але як він не придивлявся, як не напружував зір, своїх не помітив. Він навмисне пройшовся вестибюлем, зазирнув у всі кімнати, де гралися малюки, але даремно. Капців його не було...

Хлопець повісив голову і похмурий побрів до виходу.

— Кого ти шукаєш, хлопче? — почув він раптом приємний жіночий голос.

Михайлик обернувся й побачив виховательку Василькової групи.

— По Василька свого прийшов...— спалахнув хлопець і зніяковіло замовк.

— Спізнився! — всміхнулась жінка. — Його вже мама забрала.

Побачивши, що хлопець здивовано вп'явся в неї очима, вихователька додала:

— Сьогодні ж субота, короткий день...

Всю дорогу від дитсадка до своєї хати Михайлика мучили різні думки. А може його капці в останню хвилину в школі забракували, а може дитсадок відмовився брати, як непридатні, і нарешті, могли ж і просто загубити ще по дорозі...

Важко, ніби в щоденнику ніс двійку, переступив Михайлик рідний поріг. І не встиг він ще й роздягнутися, як з другої кімнати вискочив на лозовому коні Василько і, розмахуючи дерев'яною шаблею, заспівав:

Капці, капці,
Солом'яні капці!

Михайлик насторожився, застиг з пальтом у руках. А братик гарцював круг нього на баскому коні й безперервно вигукував кумедний свій віршик.

Михайлик схопив Василька за комір, повернув до себе лицем і нетерпляче запитав:

— Де ти їх взяв?..

Василько перелякався не на жарт. Готовий от-от заплакати, він глянув на брата великими очима й пролепетав:

— Я не брав, не брав... Мені їх в садочку дали!..

Михайлик одразу випустив Василькового коміра. Тепла, радісна хвиля пішла по всьому Михайликовому тілу. Він нахилився до брата, дав по лобі йому легенького «щигля» і радісно вигукнув:

— Носи здоров!

С. СОКОЛИНСЬКА

Малюнки М. НЕЧИПОРЕНКО

НАМАЛЮЙ МЕНІ МИР

Жив собі художник. Він мав кольорові олівці, різнобарвні фарби, безліч пензликів. Художник цей, як і всі художники, дуже любив малювати. І був він дуже здібний, бо міг намалювати все, що ви тільки захочете. За одну хвилину він намалює вам будиночок, і не абиякий, а зі сходами, з ринвами, та ще й ялинку біля будиночка, і будку для собаки під ялинкою, і козу за хатою, і ще багато різних речей.

Виходило все це в нього гарне й дуже схоже, бо художник багато років учився малювати і працював не покладаючи рук.

У художника був син. Жили вони з сином дружньо і у вільний час один одному щось малювали.

От одного разу ввечері батько й син сіли до столу. Син каже батькові:

— Тату, намалюй мені корабель.

— Будь ласка,—сказав батько, і за мить на папері погойдувався на синіх хвилях чудесний кораблик. Намалював тато і маяк на скелі, і місяць у небі, і кольорові ліхтарики на щоглі.

— Тепер літак, — попросив син.

Батько перегорнув аркуш, — виявилося, що на ньому досить місця, аби намалювати ТУ-114, який пливе у повітряному просторі.

— Гарний літак, правда ж, тату? — сказав син.

— Не літак, а чудо, — відповів батько і тут же намалював супутників Землі, що швидко летіли у зоряному небі, випереджаючи літак, а до них весело посміхався з-за хмар місяць.

— А супутники також чудо? — спитав хлопчик.

— Ще б пак, — засміявся батько, — супутники — це чудо з чудес. Але найчудесніше те, що радянські люди першими у світі запустили їх у небо.

— А тепер знаєш що, тату? Намалюй мені що-небудь про війну.

— Е, ні! — сказав батько. — Війну я малювати не буду. Війна — це дуже погана річ, синку.

— Чому ж бо, тату? Адже ж ти сам колись був танкістом і воював.

— Був, синку. І воював. Цілих три роки.

— Ну от і намалюй мені, будь ласка, війну і себе в великому танку!

— Ні, — відповів батько, — я намалюю тобі краще ось що.

Батько взяв пензлика й фарби, на хвилинку замислився і враз на папері з'явилися будиночки й дерева. Маленькі, як іграшкові. Це було село. Попереду — велике поле, і по полю йдуть трактори, як справжні. Було дивно, як батько міг так швидко і спритно намалювати трактори і щоб були вони такі похожі. Трактори здавалися маленькими, бо працювали далеко від батька й сина.

А один трактор проходив дуже близько. Це була сильна й красива машина. Вона тягла за собою важкі плуги, які орали землю. Тут-таки, біля трактора, бігали хлопчаки. Їм дуже хотілося подивитися, як працює ця нова велика машина. А підійти ближче не наважувались, було страшно. Машина гуркоче, наче грім.

Мабуть, трактористові було смішно дивитись на маленьких боягузиків, і він посміхався. А може він посміхався тому, що йому було радісно в цей весняний день орати добру землю, на якій потім виросте хліб. Багато хліба для людей.

Картина вийшла дуже гарна. Від неї прямо пахло свіжою землею й вільним вітром, здавалося, було чути, як радіють і сміються діти.

А татків пензлик усе ще висів над папером. Татко ще не скінчив малювати.

Потім пензлик швидко забігав по картинці, і в небі з'явилася зграйка голубів. Вони летіли, виблискуючи крильцями, і наче тремтіли у весняному небі.

— Хороше! — сказав син. — Дуже гарна картина. Мені навіть захотілося влітку знову поїхати в село.

— Неодмінно поїдемо, — сказав батько. — От бачиш, я намалював мир, і тобі це сподобалось. А якби я намалював війну, знаєш, який би вигляд усе це мало. От подивись сюди. Отут, замість оцих будинків, були б руїни. На цих полях чорніли б глибокі ями. Від вибухів порозліталися б усі голуби. Замість голубів у небі літала б ціла хмара бомбардувальників. А ці хороші хлопчики й дівчатка ходили б отут коло руїн голодні й обшарпані.

— Ні, не треба! — раптом сказав син. — Не треба війни, татусю, не хочу! Краще намалюй мені ще мир.

І вони знову взялися за роботу.

Переклад з російської

Володимир ОРЛОВ

Малюнки Л. ГРИГОР'ЄВОЇ

КАЗКА ПРО КРИМСЬКУ ЗИМУ

Химерний кримський календар:
У ньому січень маєм,
Надворі ж сонце із-за хмар,
Немов у квітні, сяє.

Отож послухайте, чому
І як те диво стало:
...Колись давно-давно в Криму
В нас літо зимувало.

Зима десь поблизу була,
Докупи сніг горнула.
Усе довкола замела,
А от про Крим забула.

Та раптом дивиться вона
Й від злості шаленіє:
— А це тут що за сторона
І досі зеленіє?

Чому донині у легкій
Одежі ходять діти?..
Ану, за мною, вітровій,
Я покажу їм літо!

Дарма я зроду не грожу,
Збороть тепло зумію:
Дихну морозом, застуджу,
Хуртечею завію.

Вітрище віхолу здійма,
Щоб стежки замітала.
Під Перекоп прийшла зима,
Хазяйнувати стала.

Потому в тил мороз забіг,
І кипарис гіллястий,
Як ескімо, в ту ж мить застиг
В обгортці у сріблястій.

Зима зітхнула:
— Ух!.. Хоч мить
Тепер я можу
Відпочить.

Та з півдня вітер налетів,
Не побоявсь хуртечі,
Од сонця хмару одслонив,
Мов заслінку од печі.

Календаря зима взяла,
Січневі дні гортає.
— Та нині ж січень, — загула, —
То чом так сонце сяє?

Я щось наплутала сама —
Узимку тут зими нема!
Якщо нема, то де зима?
То де, скажіте, я сама?..

Зима жбурнула календар,
Поблідла геть од злості:
— Ану, морозе, дужче вдар,
Бо я ж прийшла не в гості!

Чи я старалася дарма?
Чому сніги розтали?..
І враз побачила зима:
Листки закружеляли —
З календаря листки дрібні —
Холодні дні
І теплі дні;
То піде сніг,
То гримне грім,
То сонце в небі голубім,
То хуга знов, то знов теплінь,
Мов літній день, нівроку...
Не розібратися, хоч гинь,
Ніяк у порах року.

На зиму страх напав такий,
Що лють її пропала.
Зима зібрала ті листки
І склала як попало.
Відтоді сплуталися дні
Осінні, зимні,
Весняні.

Химерний кримський календар:
У ньому січень маєм,
Надворі ж сонце із-за хмар,
Немов у квітні, сяє.

Переклав з російської
Олександр ПАРХОМЕНКО.

Ми йдемо в Африку

Олександр БАТРОВ

Малюнки В. РЕШЕТОВА

I

Макка, так звали мавпочку з «Федали», цілі дні проводила на палубі разом з матросами. Вона допомагала їм складати троси, мити спардек і навіть фарбувати борти. Якщо на судні не було ніякої роботи, вона забиралася на дах камбуза і, махаючи хвостом, дратувала чайок, котрі з голосним криком кружляли над «Федалою».

— Ей, Макко, негоже кепкувати над птицями! — хмурився хазяїн мавпочки, старий Гасан, і проганяв довгохвосту в трюм.

Макка не любила самотності. Вона пригадувала Африку, і їй ставало сумно. Ні, краще бути нагорі, під високим небом, на вітрі... Та сьогодні Макка сама не захотіла виходити з трюму. На кумедній мордочці мавпочки була тривога.

— Що з тобою, Макко? — спустившись до неї, спитав Гасан. — Ага, розумію, ти знову хочеш у ліс...

«Так, в ліс...» — відповіли сумні очі мавпочки.

Старий матрос запалив люльку, замислився й сказав:

— Гаразд, повернемось додому, я тебе відпущу... Але ти не думай, що залишуся з тобою в лісі. Правда, з мене була б непогана стара мавпа, та шкода — хвоста не маю... — Гасан засміявся своєму нехитрому жарту і змусив мавпочку піднятися на палубу.

З півночі на порт насували хмари. Макка, глянувши на них, невдоволено буркнула.

— Так от що тебе непокоїть... Хмари? Холодні вони... Вертайся краще в трюм, там тепліше, — сказав Гасан до мавпочки.

Під вечір погода зіпсувалась. Несподівано, як це буває в листопаді на півночі чорноморського узбережжя, різко похолодало, і лапатий сніг закружляв над гаванню.

Сніг ішов цілу ніч. До ранку він вибілив місто, причали і навіть палубу «Федали». Цей сніг чомусь смертельно налякав Макку, що виглянула вранці з кубрика. Вона ще ніколи не бачила снігу. Їй здалося, що на землю впало небо і, розбившись, розсипалося довкола білим колючим порохом.

Не тямлячись од страху, мавпочка скотилася обледенілими сходнями на берег і щезла в гавані.

Цілий день, до самого смерку, шукав Макку Гасан і ні з чим повернувся на корабель. А Макка, забравшись на площадку портової вежі, тремтіла од холоду. Вона жалібно скімлила. Потім заплющила очі. Їй наснилась її батьківщина, що зветься тропічним лісом... Шелестіло листя. Од повітря, насиченого вологими пахощами, паморочилася голова. Спати, спати. І не прокидатися.

Але в амбразуру портової вежі заглянув місяць і розбудив мавпочку.

— Прокинься, Макко! — сказав він. — Твоя «Федала» збирається в море... Уже прибрали трапи... Але ти можеш іще піднятися на палубу по причальному тросу... Поспішай, мала!

І Макка спустилася вниз, ступила кілька кроків по снігу і стрімголов кинулася назад, до вежі. Білий порох обпікав, мов полум'я. Вона була певна, що місяць обдурив її, жорстоко покепкував над нею...

Погрозивши золотому обманщику кулачками, мавпочка забралася цього разу в один з підвалів вежі і впала в тривожний сон.

А вдень з півдня прийшов сонячний вітер, і мавпочка вийшла з підвалу. Вона побачила море. Воно було справжнє, синє. І сонце було справжнє, золоте! Від радості Макка почала скакати то вгору, то вниз. Забачивши машину, що проходила мимо з тюками бавовни, вона вскочила в кузов і промчала через усе місто, в якому од учорашнього снігу не залишилось нічого.

За містом, перед одним з прибережних виселків, машина спинилася, і Макка, ніким не помічена, зіскочила на землю.

II

Чим далі марокканське судно «Федала» відходило на південь, тим частіше старий Гасан згадував Макку. Шкода, втішна була мавпочка... А як спритно вона ловила летючих рибок, що пролітали над палубою корабля...

Ще один моряк на «Федалі» пам'ятав про мавпочку. Це був молодий машиніст Абдулла. Якось він сказав старому:

— Хочеш, Гасане, я напишу листа в Росію, в порт, і попрошу повернути її.

— Так, напиши,— погодився Гасан, — тільки мені здається, що Макки уже нема... Білий холод убив її.

Гасан помилявся. Макка була жива. Вона оселилася в саду, харчувалася опалими фруктами, спала на купі рудого листя, за якихось сто кроків від дому колгоспної садівниці бабусі Оксани. Бабуся жила з онуком Павлом та онучкою Вірусею. Причаївшись за деревами, Макка подовгу стежила за дітьми. Скільки разів хотілося їй підійти до них ближче і, чемно вітаючись, закивати головою. Але щось утримувало її. Личко хлопця часто хмурилося, а дівчина була горлата, пустотлива. Незабаром вона сама побачила Макку за кущами смородини. Тамуючи подих, дивилася дівчина на небаченого звірка.

— Я знаю, знаю, хто ти... Знаю, ти мавпочка!— нарешті крикнула Віруся.

У відповідь Макка чхнула і, про всякий випадок, показала рідкі жовті зуби.

Віруся не злякалася.

— Іди до мене, не бійся! — покликала вона, сміючись.

Макка замислилась. Вона схилила голову до землі, і через те її мавп'яча мордочка стала схожою на цифру вісім.

— Чому ж ти не йдеш? Іди, тобі всі зрадіють: і бабуся, і Павлик, і батько з мамою, коли повернуться з зимового лову...

Віруся ступила кілька кроків до кущів смородини, але Макка вмить зникла.

— От дурненька! — з досадою мовила дівчина.

Вернувшись додому, вона розповіла бабусі Оксані і Павликові про маленьку мавпочку. Павлик, учень сьомого класу, недовірливо подивився на сестру:

— Не обманюй!

— Знаємо тебе, вигадницю! — підтримала Павлика бабуся Оксана.

Віруся замовкла. Ніхто не повірив, що вона справді бачила мавпочку отут, у виселку Сонячному, за кущами смородини.

Зима наближалась. Бабуся Оксана оббила двері свого дому повстю і засклила вікно, розбите влітку онукою...

Якось увечері Віруся, виходячи з хати, почула на горищі чи то плач, чи то кашель.

— Хто там? — злякалася вона.

Замість відповіді з горища скочила мавпочка й довірливо притислася до ніг дівчини.

Віруся зраділа.

Вона взяла Макку на руки і торжествуюче влетіла в дім, де Павлик готував уроки, а бабуся лагодила шерстяні шкарпетки.

— Дивіться, яка ваша Віруся вигадниця! — закричала вона.

Павлик і бабуся були переможені. Вони здивовано, мовчки оглядали мавпочку.

— І справді, мавпа... І, як видно, голодна, — першою отямилася

од несподіванки стара Оксана. — Ану, Павлику, нагодуй довгохвосту!

Макка їла все. І хліб, і бринзу, і пиріг з капустою. Поки вона їла, діти вирішували питання про те, де буде спати мавпочка.

Але Макка сама вибрала місце. Воно було на килимку біля грубки. І бабуся Оксана не зважувалася прогнати її звідти. Мавпочка тремтіла, вся тягнулася до тепла і навіть біля самого вогню ніяк не могла зігрітися.

На другий день і дорослі й діти виселка Сонячного знайомилися з Маккою. А вона ні на крок не відходила од Вірусі і, тихо покашлюючи, привітно кивала головою. Дівчина, пишаючись своєю знахідкою, всім раз у раз пояснювала:

— Вона з Африки... Павлусь говорив, що там жарко, наче в казані...

З кожним днем Макка більше і більше звикала до своєї маленької хазяйки. Вона нітрохи не сердилася, коли дівчина дратувала її, смикала за хвіст і кричала:

— Ти дурне мавпеня!

Макка й собі тягнула Вірусю за косу, робила кумедні гримаси. Але як тільки дівчина надовго ішла з дому, Макка ставала сумною. Забившись у куток, не зводячи погляду з дверей, чекала вона тривожно і нетерпляче. Та ось Макка жвавішала, починала старанно шкребти потилицю — і всі знали, що Віруся от-от повернеться додому. А надворі ставало все холодніше. Мавпочка знов почала кашляти. Тиснучись до груби, вона хапалася за груди лапами і кашляла, іноді цілу ніч, безперестанку.

(Закінчення в наступному номері).

Малюнок Ю. МИТРОХІНА

І. УЛЬЯНОВА

ЗНАЮТЬ КОЛЮ В НАШІЙ ШКОЛІ

Знають Колю в нашій
школі:
На уроках нудно Колі.
Клас то пише, то читає,—
Він думками десь витає.

Коля стать героєм хоче,
Прогриміть на цілий світ,
Мріє він і дні, і ночі
Про космічний переліт.

Він готовий в цю дорогу
Вже й сьогодні вирушать,
Та, крім двійок, анічого
Він у путь не може взять.

Діти кажуть Колі:
— Друже,
Жовтенят ганьбиш ти дуже,
Ні одній планеті неба
Учня-ледаря не треба!

Переклав з російської
В. ШЕВЧУК.

Ілля СИХАРУЛІДЗЕ

Малюнок Г. ТУЛЬЧЕВСЬКОЇ

ШУБА СНІГОВИКУ

Ну, коли вже буде сніг?—
Ждуть усі малята.
Ранком сніг на землю ліг,
Білий, наче вата.

У снігу: двори, ріка
І стежина кожна.
Ось коли сніговика
Нам зліпити можна!

Буде гарний сніговик,
Гей, дивіться люди!
Очі робимо з вуглин,
Ніс і губи з картоплин,
Шапка з таза буде!

Має радість дітвора —
Сніговик серед двора!

Шубу Дато приволік,
Каже він малечі:
— Хай не мерзне
сніговик,
Хай зігріє плечі.

А дідусь Мераб глядить
І гука з порога:
І ста шубам не зігріть
Діда снігового!

Переклав з грузинської
Г. БОЙКО.

Неправда до добра не доводить

Тамара ГОРБУНЦОВА

Малюнок Н. КОСТЕНКО

Такого з Наталею ще не бувало.

Досі її усі називали старанною, хвалили за акуратність, і вона трохи навіть пишалася з того. Дівчинка справді ніколи нічого не забувала, домашні завдання завжди виконувала найкраще.

І учителька першого «Б» класу, Євгенія Антонівна, і вожата, п'ятикласниця Марися, усім Наталю за приклад ставили. У щоденнику в неї самі п'ятірки. От уже мало не рік ходить вона до школи, а четвірки жодної не мала.

І раптом...

І як вона про ту задачу забула?!

Перед уроком арифметики чергові пройшли по рядах, перевіряють, чи всі готові до уроку.

— А де твоя задача? — запитав у Наталі Степанко і суворо поглянув на неї.

— Яка задача? — округлила вона великі сірі очі.— Ось я приклади розв'язала,— і показала на відкриту сторінку зошита.

А там стовпчики рівненькі, акуратні, ніде ні цяточки.

Галочка, що поруч сидить, і собі в Наталин зошит заглянула.

— Ой! — сплеснула вона руками. — Ти ж нашу зірочку підводиш! На, швидше списуй у мене. Нам же треба було ще й задачу вирішити, не тільки приклади.

Наталя почервоніла, здригнулася вся. Як це вона забула,—не розуміє.

І Степанко підганяє — він теж з їхньої зірочки:

— Списуй швидше, а то зараз дзвоник буде.

Схопила Наталя ручку, стала списувати. Руки тремтять, на очах сльози, здається, і не бачить нічого, а пише, пише.

Ось і дзвоник продзеленчав. До класу ввійшла Євгенія Антонівна. Вона глянула на клас, провела рукою по високому чолу,— звичка у неї така. Усі встали і завмерли. А Степанко виструнчився, доповів:

— У класі всі до уроку арифметики готові!

— Добре, сідайте,— сказала учителька і пішла між партами, перевіряє, як виконали учні домашнє завдання.

Наталя ледве встигла дописати останню цифру. Підійшла Євгенія Антонівна, подивилася в зошит і зауважила:

— Щось у тебе задача погано написана,— учителька поклала руку на русяве Наталине волосся, неначе хотіла її думки узнати.

А дівчинка схилила голову, мовчить.

Євгенія Антонівна підійшла до столу і, як завжди, повідомила учнів:

— Сьогодні краще всіх виконали домашнє завдання Петрук Аня, Коваленко Лариса і Іван Шевчук.

Аня та Лариса посміхнулися, а Іван аж почервонів од задоволення. Його руде волосся, здавалося, стало ще рудішим. Він на мить повернув голову до Наталі. Дівчинка була бліда... В очах блищали сльози,— Наталя ж бо звикла бути серед перших!..

Учителька взяла журнал, розгорнула його. В класі всі насторожилися: кого ж першим викличуть?

Євгенія Антонівна одвела погляд од журналу, підняла голову:

— Наталю Іваненко, іди відповідати.

Дівчинка скочила, різко відкрила парту, збила ручку, сама перелякалася своєї незграбності і ойкнула.

Всі здивовано подивилися на неї.

— Що з тобою сьогодні? — невдоволено зауважила Євгенія Антонівна. — Обережніше треба.

А Наталя підняла ручку з підлоги, поклала її на місце і дрібненькими кроками

пішла до вчительського столу. Їй було дуже лячно. В роті зробилося сухо, а на круглому блідому лобі виступили крапельки поту. Вона однією рукою раз у раз обсмикувала фартушок, а другою міцно тримала щоденник і зошит з задачею. Наталі той зошит і щоденник видавалися дуже важкими, особливо, коли простягала вона їх учительці.

Євгенія Антонівна звеліла повторити умову задачі. Наталя мовчала.

— Як ти розв'язувала задачу? — спитала Євгенія Антонівна.

— Сім додати дев'ять... сім додати дев'ять...— почала Наталя і знову замовкла. Учні одірвали погляди од своїх зошитів, здивовано гляділи на Наталю. Вона низько опустила голову, плечі у неї здригалися.

— Що з тобою? Може ти хвора? — запитала учителька занепокоєно.

Дівчинка заперечливо похитала головою.

Галочка міцно стиснула рукою парту, а Степанко витягся, нахилився, неначе хотів дістати до Наталі. Уся Наталина зірочка, увесь клас захвилювався.

— Чому ж ти мовчиш!— знову сказала Євгенія Антонівна. — Що питається в задачі? Де були діти? Що вони робили?

— Не знаю... — крізь сльози відповіла Наталя.— Забула!..

Від сорому вона не знала, куди подітись.

— Може, хтось допоможе? — обвела очима клас учителька.

Відразу піднялося багато рук.

— Сергійку, допоможи.

Хлопчик підвівся і голосно став розповідати умову задачі:

— На ковзанці було сім дівчаток і дев'ять хлопчиків. Два хлопчики...

— Досить, — спинила його Євгенія Антонівна. — Наталю, продовжуй.

Але дівчинка мовчала.

— Ти що, не сама задачу розв'язувала? — здивовано запитала вчителька. — Може, списала у когось?

Дівчинка завагалася, хотіла все правдиво розповісти, але побоялася і тихо, тихо відповіла:

— Ні, не списувала, я сама...— Від цих своїх слів їй ще гарячіше стало.

— Так розповідай, як ти розв'язувала задачу, — вже нетерпляче сказала вчителька.

І знову мовчанка. В класі тиша, чути, як дихають учні.

Євгенія Антонівна розгорнула Наталин щоденник, але знову нерішуче відклала його. Ще запитала, намагаючись допомогти дівчинці:

— Кого ж було на ковзанці сім, а кого дев'ять... Розповідай.

— Дівчаток було дев'ять, а...— І Наталя схилила ще нижче голову.

— Мушу тобі поставити одиницю, — сумно сказала вчителька.

Тепер Наталі стало холодно-холодно. В руках тремтіли зошит та щоденник. На мить дівчинка підвела голову. Тридцять здивовано-співчутливих поглядів кололи її, неначе голками. Тільки Галочка й Степанко не зважувались глянути на Наталю.

— Іди на місце. Від тебе я такого не сподівалась, — почула Наталя, мов крізь сон.

Вона тихенько схлипнула і рушила була до своєї парти, але раптом зупинилася і, ні на кого не дивлячись, тихо, тихо промовила:

— Я більше не буду, пробачте мені. Я все списала... Я сказала неправду.— І від того признання Наталі одразу стало легше, хоч темна бридка одиниця стояла у неї перед очима.

Бронюс ЯУНІШКІС *Малюнки О. ЖИВОТКОВА*

БРАТИК І СЕСТРИЧКА

Продмухав Вітукас у віконній шибці, що взялась льодом, кругленьку дірочку і втупив у неї очі. За вікном він побачив величезні снігові кучугури. Він уже почав думати, як йому вислизнути в двір, але до хати ввійшла сестра Аудроне.

Скинувши пальто, вона підбігла до грубки. Гріючи руки, раділа, що в кімнаті так хороше, затишно. Потім сіла за піаніно. Торкнулась пучками клавішів і пробіглась по них.

Тим часом з кухні вийшла мама.

— Іду до міста,— сказала вона Аудроне,— куплю щось на вечерю. А ти доглянь Вітукаса, пограйся з ним.

Вітукас, почувши, що мати виходить, відірвався од вікна й підбіг до дверей.

— І я піду! — взявся він за ручку дверей.— Хочу снігом побавитись.

— Ні, Вітук, тобі сьогодні не можна йти,— погладила мати хлопчика по світлому волоссю.— Ти не зовсім здоровий. А надворі холодно. Вітер продує, ще більше хворітимеш. Лишайся з Аудроне.

Аудроне взяла братика за руку.

— Ходімо до коника! Верхи поїздимо. От буде весело!..

Висмикнув Вітукас руку від сестри, розмахує нею, перечить.

— Не хочу верхи. Хочу до міста! — кричить.

Аудроне глянула довкола: чим би це його зацікавити? Дівчинка помітила кинутий серед цяцьок поїзд і згадала, що Вітукас любить мандрувати на ньому.

Вона поставила на стілець вагончики, причепила до них паровоз і каже, немов сама до себе:

— Поїду до Німана. Повезу дошки і буду греблю будувати для ГЕС,— а тимчасом поглядає нишком на братика.

Той і далі стоїть біля дверей.

— Збудую греблю, поїду до Вільнюса, до міста Гедиміна... А ти бував у Вільнюсі?

— Скрізь бував: і у Вільнюсі, і в Москві, і в Кремлі на ялинці.

Дівчинка оглянулась: чим би ще зацікавити Вітука?

На піаніно вона побачила ноти, які сама допіру розгорнула. В школі вона вивчала музичну вправу «Зимовий ранок», в якій оповідається про неслухняного хлопчика-мисливця й жар-птицю. Аудроне подумала: «Вітукас любить, щоб йому оповідали. Розповім йому про це. Може, перестане плакати». Підійшла до піаніно, сіла на стільчик. Торкнула пальцями клавіші, почала грати й оповідати.

— Жив собі неслухняний хлопчик, звали його Вітукас. Він був завзятий мисливець, мав лук і гострі стріли. Якось зібрався цей неслухняний хлопчик шукати жарптицю, а надворі — ух, як холодно. І слизько — можна посковзнутися і впасти. Мати його не пустила з дому.

Вітукас здригнувся й підвів очі.

— Це був Вітукас? — спитав він.

— Бім-бім-бам! — Аудроне сильно вдарила по клавішах.— Так, Вітукас.

— А чому його не пустили? — спитав хлопчик.

— Бім-бім-бам!.. — грала дівчинка. — Не пустили тому, що надворі було холодно й слизько. Завірюха мете, а Вітукас — відомий мисливець — захворів. Застудився, і горло в нього розболілося.

— А в мене горло не болить. Я однаково піду на вулицю, — знову потягнувся братик до дверної ручки.

— І мисливець пішов, — граючи далі, оповідала Аудроне.— Пішов, бо він був неслухняний. Узяв свій лук з гострими стрілами, одягнув кожушок, — бім-бімбам! Бім-бім-бам! — дівчинка вдаряла по клавішах і вела далі: — Вийшов з дому, а жар-птиця весело по саду літала, посвистувала й, крутячи голівкою, на мисливця поглядала.

Вітукас пустив дверну ручку й став дивитись на піаніно. Оповідання його зацікавило. Що ж тепер буде з цією птицею? Застрелить її мисливець, чи ні?

Піаніно не замовкало.

І Аудроне розповідала далі:

— Мисливець ішов тихо. Пригнувшись до землі, він підкрадався, наче кіт.

Хлопчик зацікавився ще більше. Дівчинка раптом стишила голос і таємниче сказала:

— Мисливець побачив птицю, схопився за лук. Бам-бам-бам! Припав на одне коліно.

Вітукас підбіг до сестри.

— Тільки... зззз... чик!

— Ай!..— скрикнув Вітукас.

— Що з тобою? — спитала Аудроне.

— Він не застрелив цю птицю? — в його очах блиснули сльози.

— Ні, не застрелив,— промовила Аудроне.— Птиця як підстрибне та — лусь! Дзьобом просто в лоб мисливця! Мисливець захитався і впав у замет. А тут вітер як повіє, як зніметься завірюха — трохи з головою не засипала мисливця. Бімтам!.. А мороз мало не заморозив цього неслухняного хлопчика.

— Так йому й треба,— сказав Вітукас.— Хай не буде неслухняним. А я не піду на вулицю. Я слухняний хлопчик.

— Дуже!.. Ти дуже хороший хлопчик. Тобі скажи, і ти слухаєшся. А знаєш, про що я тобі ще розкажу?..

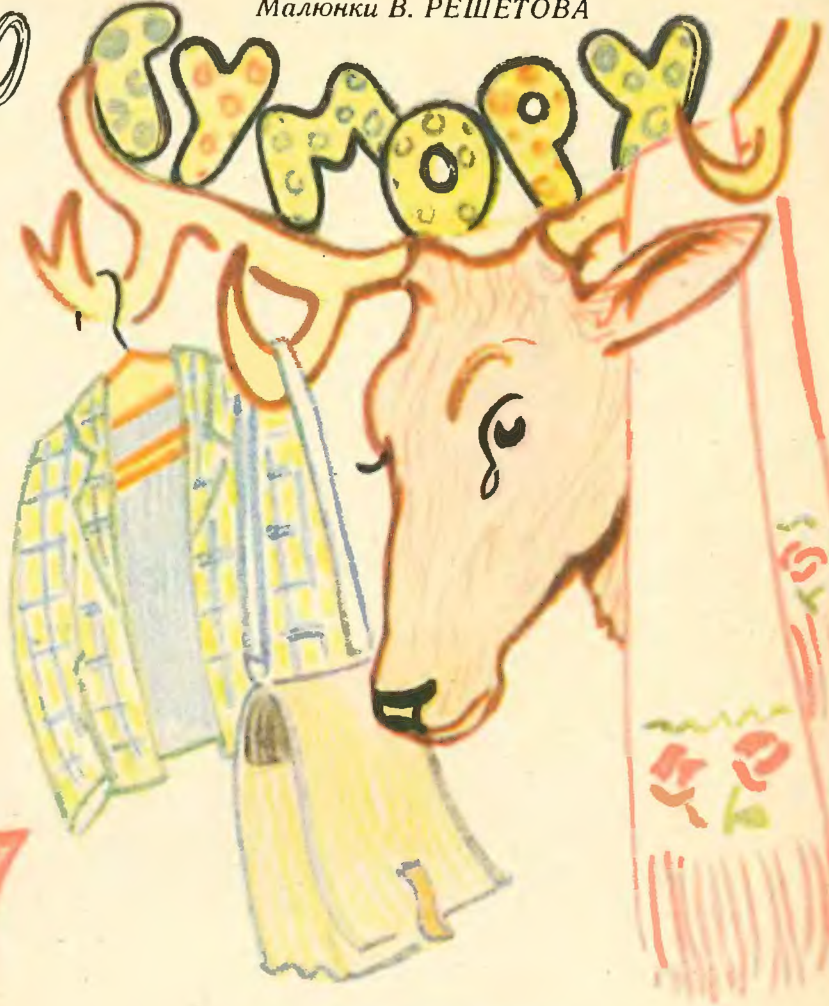
Вона грала, оповідала й тішилась, що допомагає мамі виховувати братика.

Переклад з литовської.

З шкільного гумору

Малюнки В. РЕШЕТОВА

НА УРОЦІ ГРАМАТИКИ

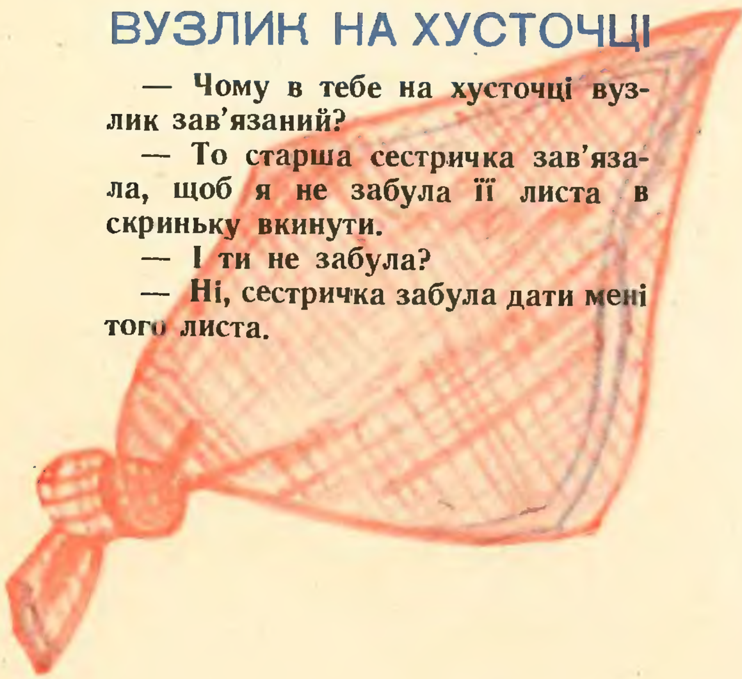
Учитель: Придумайте, діти, речення, а ми його поставимо в наказовому способі.

Гриць: Воли везуть воза.

Учитель: Ну, Федю, як це речення звучатиме в наказовій формі?

Федя: Гей! Цабе!

ВУЗЛИК НА ХУСТОЧЦІ

— Чому в тебе на хусточці вузлик зав'язаний?

— То старша сестричка зав'язала, щоб я не забула її листа в скриньку вкинути.

— І ти не забула?

— Ні, сестричка забула дати мені того листа.

В ЗООПАРКУ

Оглядаючи в зоопарку оленя з розкішними рогами, малий Гриць похвастався перед приятелем:

— А в нас дома точнісінько така вішалка, як і в нього...

БІЛЯ КІНО

— Скільки коштує квиток в кіно? — питає касира першокласник.

— Один карбованець.

— От шкода! У мене лише п'ятдесят копійок... Але може б ви все-таки пустили мене в кіно — я буду одним оком дивитися.

ЗРОЗУМІВ

Миколці говорила мати,
Що ледарем недобре жити:
— Не слід на потім відкладати,
Що можеш зараз ти зробити!
— Все ясно! — вигукнув Микола
На лаву положив книжки
І з'їв з повидлом пиріжки
Ті, що дала матуся в школу!

ВИПРАВДАВСЯ

Мати: Знову сьогодні учителька скаржилася на тебе!

Син: Як же це? Я ж бо сьогодні зовсім у школі не був!

ХИТРИЙ ХЛОПЧИК

— Татку, — питає хлопчик, — чи зумів би ти з заплющеними очима написати своє прізвище?

— Звичайно.

— То напиши його, будь ласка, в моєму щоденнику.

СКІЛЬКИ БУДЕ 2+2

Ванда вчиться досить добре, от тільки з арифметикою в неї справа поки що не ладиться.

— Скільки буде 2+2? — запитав її одного разу вчитель на уроці.

Ванда почервоніла і мовчала.

— Подумай, Вандо, — сказав учитель. — Якщо, наприклад, я дам тобі дві ляльки і твій тато дасть ще дві, то скільки в тебе буде всього ляльок?

— П'ять.

— Чому?

— Тому, що в мене вже є одна лялька.

ЗАГАДКА

Не звичайна в нас криниця,
Не звичайна в ній водиця.
Тягнуть воду не відром,
А простим собі пером...

(Чорнильниця.)

Малюнок на обкладинці і макет О. Животкова.

Художній редактор О. І. Мікора. Адреса редакції: Київ, Пушкінська, 28. Тел. 5-01-75 і 4-13-97.
Підписано до друку 9. XII. 1960 р. БФ 18287. Зам. 6615. 3 друк. аркуші 62×94[1]/8. Тираж 75 000.

Рік видання сімнадцятий. Ціна 20 коп. Видавництво ЦК ЛКСМУ «Молодь».
Рукописи не повертаються.

Друкарня видавництва ЦК КПУ «Радянська Україна», Київ, Анрі Барбюса, 51/2.